

Prosinac 2012.

Intervju s predsjednikom Savjeta za nacionalne manjine RH Aleksandrom Tolnauerom

VLADA NEĆE FINACIJSKE TEŠKOĆE RJEŠAVATI NA ŠTETU MANJINA

Kada je 2003. godine osnovan Savjet za nacionalne manjine RH, hrvatska država je za kulturnu autonomiju nacionalnih manjina izdvojila nešto manje od 20 milijuna kuna, a prošle, 2012. godine, unatoč teškoćama i krizi, nešto više od 40 milijuna kuna. Za financiranje kulturne autonomije nacionalnih manjina u 2013. godini osigurano je 38,6 milijuna kuna što je samo 5,9 posto manje nego u prethodnoj godini i ova informacija dovoljno pokazuje kako Vlada nema namjeru financijske teškoće rješavati preko leđa nacionalnih manjina. Međutim, promjena u financiranju će biti! U prvom redu prednost će se davati kvaliteti programa i projekata bez obzira iz koje manjinske zajednice dolazili, uvažavat će se prethodni rezultati, a vodit će se računa i o administrativnim i financijskim sposobnostima udruga da upravljaju sredstvima i projektima.

• Hrvatska prolazi kroz snažnu gospodarsku krizu čije prevladavanje zahtjeva puno štednje i odricanja. Suočeni smo s restrikcijama na svim razinama državne potrošnje i financiranja. Kao posebno teška očekuje se iduća godina. Kako se to do sada odrazilo na financijske potpore nacionalnim manjinama i što se može očekivati u budućnosti? Hoće li doći do promjena načina i kriterija financiranja kulturne autonomije nacionalnih manjina?

U procesu ostvarivanja kulturne autonomije, kao jedne od ključnih pretpostavki ostvarivanja ukupnih manjinskih prava, u ovom vremenu ozbiljne i duboke gospodarske i financijske krize kroz koju prolazi hrvatsko društvo, od posebne važnosti za nacionalne manjine jesu uvjeti daljnjeg financiranja manjinskih potreba i aktivnosti. Posebno u novoj budžetskoj 2013. godini, koju mnogi već najavljuju i percipiraju kao još jednu tešku i kriznu godinu.

Ipak, možda je ovo prije svega prilika za podsjećanje, da je, 2003. godine kada je osnovan Savjet za nacionalne manjine RH, hrvatska država za kulturnu autonomiju izdvojila nešto manje od 20 milijuna kuna, a prošle, 2012. godine, unatoč teškoćama i krizi, nešto više od 40 milijuna kuna. U teškoj 2013. biti će nešto manje, ali ne bitno

manje. Za financiranje kulturne autonomije nacionalnih manjina u 2013. godini osigurano je 38,6 milijuna kuna što je samo 5,9 posto manje nego u prethodnoj godini i mislim da ova informacija dovoljno pokazuje kako Vlada nema namjeru financijske teškoće rješavati preko leđa nacionalnih manjina.

Međutim, promjena u financiranju će biti! Tu ima dosta novosti na koje vrijedi upozoriti. Među najznačajnije novosti, bez sumnje, spada i činjenica da je Vlada osnovala Međuresorsko povjerenstvo za koordinaciju politike financiranja projekata i programa udruga

koje se financiraju iz Državnog proračuna RH. U tu koordinaciju ušla su sva ministarstva, sva relevantna tijela koja na državnoj razini iz Državnog proračuna financiraju projekte i programe civilnog društva pa tako i projekte i programe institucija nacionalnih manjina koji su sastavni dio civilnog sektora. Pri tome se uvažavaju sve spe-

(Nastavak na stranici 2)

Ocjene Savjeta za nacionalne manjine o provedbi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina*

OSTVARUJE SE NAPREDAK ALI I STALNO SUOČAVA S TVRDOKORNIM PROBLEMIMA KOJI TRAJU GODINAMA

U 2011. godini je postignut napredak u provedbi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i to prvenstveno na području ostvarivanja kulturne autonomije nacionalnih manjina, odgoja i obrazovanja na jeziku i pismu nacionalnih manjina te uporabe jezika i pisma nacionalnih manjina. Međutim, još uvijek postoje izraziti problemi i poteškoće vezane za sudjelovanje pripadnika nacionalnih manjina u javnom životu i upravljanju te lokalnim poslovima putem vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, sudjelovanje pripadnika nacionalnih manjina u upravnim i pravosudnim

(Nastavak na stranici 4)

Hrvatski sabor na svojoj 5. sjednici prihvatio je Izvješće o provođenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina za 2011. godinu

VLADA NEĆE FINANCIJSKE TEŠKOĆE RJE

(Nastavak sa stranice 1)

Aleksandar Tolnauer

kvalitetu, što mi iz manjinskog "sektora" već odavno i zagovarano.

NOVI KRITERIJI FINANCIRANJA

• Što su glavne odlike tog novog sustava?

Kroz taj novi sustav pratit će se svaka udruga, kako i na koji način troši budžetski novac. Što se tiče nas i naših kriterija mi smo se u značajnoj mjeri, uvažavajući naše specifičnosti, tim uzusima već prilagodili. Novim pristupom i pravilima financiranja će biti usmjereno, ne više prema samim organizacijama, koliko prema programima i projektima. Taj, rekao bih, novi naglasak, kada je u pitanju financiranje kulturne autonomije nacionalnih manjina, još nije shvaćen u njegovom punom potencijalu. Naše manjinske udruge često misle da bi trebale biti "pretplaćene" na određeno financiranje, ili da bi to financiranje trebalo biti vezano u prvom redu za veličinu i brojnost pojedinih nacionalnih manjina i njihovih udruga. Međutim, sada u fokus dolazi nešto drugo, a mi već duže vremena nastojimo kroz naše kriterije i praksu razviti i zaživjeti proces okretanja kvalitetnim programima i projektima, odnosno potaknuti i omogućiti takvo financiranje koje će u prvom planu imati kvalitetu projekta i programa. Uvjereni smo da će to donijeti i novu kvalitetu na manjinskoj sceni, odnosno dati novi impuls razvoju kulturne autonomije nacionalnih manjina i to u okolnostima kada se, htjeli mi to ili ne, suočavamo s većom ili manjom redukcijom financijskih sredstava. Dakle, ulazimo u vrijeme kada će kriteriji biti okrenuti kvaliteti, a ne kvantiteti, nečijem dobrom programu i projektu, a ne nečijem velikom broju, iako naravno nikada brojnost i veličina neke manjine ne mogu biti zanemareni. Da ne bi bilo zabune, kada je riječ o političkoj zastupljenosti manjina, o njihovoj zastupljenosti u javnoj upravi, u tijelima lokalne i regionalne samouprave, u pravosuđu itd., brojnost je značajna, kao i kod konzumacije nekih prava poput dvojezičnosti, ali kada govorimo o kulturnoj autonomiji onda moramo, isto tako, jasno reći da je ključni kriterij kvaliteta programa i projekta koji se nude.

• Kako to mislite ostvariti?

Najvažnije je da mi sada imamo povjerenstvo koje temeljem jasnih kriterija vrši

objektivnu procjenu projekta i programa i prednost u odobravanju daje kvaliteti projekta i programa bez obzira koja ih manjinska organizacija predlaže i provodi. To su glavni parametri odluka. Važni su i prethodni rezultati udruga koje se natječu i nude svoje projekte. Također, posebno treba upozoriti, da se u obzir uzimaju i vrednuju administrativne i financijske sposobnosti udruga u upravljanju sredstvima. To je vrlo važno jer se suočavamo s brojnim iskustvima da udruge loše procjene svoje mogućnosti i sposobnosti u vezi realizacije nekog projekta, pa se projekt, čak i kada ima određenu kvalitetu, često "slomi" na nedovoljnom kapacitetu, pojedinih organizacija, za njegovu provedbu. Tada se traže razne promjene i prenamjene i na kraju se nudi nešto drugo što nema veze s izvornom zamisli projekta. To je praksa koja ubuduće neće preporučivati određene udruge za nove projekte i programe već će ih eliminirati. Važna je i procjena rizika u realizaciji određenih projekata. To znači da ćemo odobravati onoliko projekata i programa koje smo u stanju kvalitetno pratiti i vrednovati njihove rezultate, što je u skladu s zakonom o fiskalnoj odgovornosti te unutarnjoj fiskalnoj kontroli, a to je Savjet i do sada ostvarivao na visokoj razini. Uostalom, sve su revizije do sada to pokazale i potvrdile.

JAČANJE FINANCIJSKE I PROGRAMSKE ODGOVORNOSTI

• Što će to značiti za udruge nacionalnih manjina?

Nalazimo se u novoj situaciji kada će trebati usvajati novu logiku, da se ide na okrupnjavanje i povezivanje određenih projekata, kako bi se dobila nova kvaliteta, da se ide na suradnju udruga i izbjegavanje nepotrebnih sukobljavanja, nezdravih konkurencija i t.s.l.. Nalazimo se u situaciji kada je teško doći do novca i financijskih potpora i zato smo prisiljeni na podizanje kvalitete i organizacije, pa možda možemo, po onoj staroj narodnoj, zaključiti da ni svako zlo nije za zlo i da u ovim skučenim okolnostima možemo drugim metodama raditi na daljnjoj afirmaciji kulturnog identiteta naših nacionalnih manjina i jačanju njihove pozicije u hrvatskom društvu, ali i prezentaciji hrvatske manjinske politike prema vani. Ne govorim sve ovo da bi poslužilo kao gromobran za neke moguće udare nezadovoljstva kojih će biti u redovima naših "manjinaca", ali moramo shvatiti da dolazi nove vrijeme, vrijeme nove i pojačane financijske i programske odgovornosti, što nas posebno čeka s ulaskom u EU i za to se moramo ubrzano pripremati.

• **Financije nisu jedini problem s kojim se u ovim kriznim vremenima suočavaju nacionalne manjine. Nedavno su objavljeni podaci da među onima koji gube posao u javnoj upravi prednjače baš pripadnici nacionalnih manjina.**

Da, unatoč kriznim vremenima svi naši problemi i izazovi ne završavaju s financijskim problemima i oskudicom, već su manjinska politika i njeno jačanje suočeni i s mnogim drugim pitanjima. Jedan od problema koji je stalno u žiži interesa, a na kojeg je često upozoravano i u izvješćima Europske komisija je pitanje odgovarajuće zastupljenosti, odnosno

poslovnosti pripadnika nacionalnih manjina u određenim segmentima javne uprave (u tijelima državne uprave, pravosudnim tijelima i tijelima uprave lokalne i regionalne samouprave). Nažalost moramo upozoriti, uvažavajući objektivne okolnosti, odnosno opći problem nezaposlenosti, da otpuštanja i gubitak posla posebno pogađaju nacionalne manjine. Broj pripadnika nacionalnih manjina koji su izgubili posao u javnoj upravi je iznad proporcionalan, što ukazuje na određenu neravnopravnost. Od onih koji su ostali bez posla, ili otišli u prijevremenu mirovinu, ili na neki drugi način izišli iz svijeta rada u javnoj upravi, oko trećina su upravo pripadnici manjina, a to je neusporedivo iznad njihova sudjelovanja i u kontingentu zaposlenih i u stanovništvu. Dakle, vidimo da se ovi nepovoljni trendovi, koju pogađaju čitavo društvo, posebno zaoštrano prelamaju preko pripadnika manjina. U planu zapošljavanja u državnoj upravi do 2015. godine posebno je bio istaknut problem zapošljavanja manjina, a sada se sa zaošttranjem naše krize taj problem faktički više i ne spominje. I zato to mi nećemo prepustiti kriznoj stihiji. Imamo različite mehanizme kako se tome suprotstaviti i mi ćemo ih aktivirati, jer smo to dužni učiniti i prema pozitivnim hrvatskim propisima i štiteći, na kraju krajeva ostvarivanje Ustavnog zakon o pravima nacionalnih manjina.

• Kako u aktualnoj situaciji vidite ulogu Savjeta?

Savjet je krovno tijelo manjinske politike u Hrvatskoj, ali on nije zbog sebe i onih koji sjede u njemu, odnosno koji su u njegovom članstvu. Savjet je tu zbog afirmacije manjinske politike, zbog afirmacije nacionalnih manjina, afirmacije vrijednosti koje nacionalne manjine unose ili znače u hrvatskom društvenom, kulturnom i nacionalnom prostoru. Na žalost, ta široko afirmativna uloga Savjeta nije uvijek prepoznata upravo od pojedinih manjinskih udruga i to onda otežava njegov rad. Pojedine udruge kao da Savjet shvaćaju konkurencijom, preprekom, a Savjet je tu da im pomogne u ostvarivanju njihovih programa i projekata. Međutim, za to Savjet ima jasne i stroge kriterije i nije spreman ulaziti u neprincipijelne kompromise.

Zato je Savjet i izrastao u respektabilno tijelo koje ima partnerski odnos s hrvatskom Vladom, Saborom i Predsjednikom Republike i koji je, zahvaljujući takvom odnosu i partnerskom razumijevanju, u stanju osigurati sredstava za rad manjinskih udruga, koja, to treba stalno naglašavati, svih ovih godina,

Otvoreni smo za razgovore i kritike, ali ćemo biti u stanju, isto tako, ukazati na neprincipijelna rovarjenja i zakulisne igre, kojima se uloga Savjeta pokušava dezavuirati. Želim jasno poručiti da imamo i mogućnosti odbiti suradnju s takvim manjinskim udrugama. Savjet neće i ne može biti talac sukoba unutar bilo koje manjine, niti on u tom dijelu ima bilo kakvih ovlasti, ali ima velike ovlasti u vođenju zajedničke politike zaštite i afirmacije prava nacionalnih manjina na nacionalnoj razini i sukladno tome i djeluje.

ŠAVATI NA ŠTETU MANJINA

unatoč stalnim financijskim restrikcijama, nisu bitno umanjena. Međutim, treba biti jasno da za sredstava koja Savjet dodjeljuje udrugama te udruge odgovaraju Savjetu, a ne obrnuto. Savjet radi transparentno i takvo ponašanja traži od udruga. Otvoreni smo za razgovore i kritike, ali ćemo biti u stanju, isto tako, ukazati na neprincipijelna rovanjenja i zakulisne igre, kojima se uloga Savjeta pokušava dezavuirati. Želim jasno poručiti da imamo i mogućnosti odbiti suradnju s takvim manjinskim udrugama. Savjet neće i ne može biti talac sukoba unutar bilo koje manjine, niti on u tom dijelu ima bilo kakvih ovlasti, ali ima velike ovlasti u vođenju zajedničke politike zaštite i afirmacije prava nacionalnih manjina na nacionalnoj razini i sukladno tome i djeluje.

BROJNE MOGUĆNOSTI USTAVNOG ZAKONA JOŠ NISU ISKORIŠTENE

• Sve se češće čuju i ocjene o potrebi promjena Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina. Kako gledate na te izazove?

Mnogo se priča o tome, a vrijeme čini svoje. Ništa nije vječno. Takvih će promjena zasigurno biti i toga se ne treba plašiti, jer mislim da imamo garanciju pa i neku vrstu političkog konsenzusa da se stupanj dosegnutih manjinskih prava neće dirati. Upravo se navršava deset godina od donošenja Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i neke su se stvari u praksi pokazale neefikasnim. S druge su se strane javile neke nove okolnosti na koje se nije računalo kada je Zakon donesen i jasno je da će se morati ići u određene promjene. Međutim, treba biti svjestan i da promjene, same po sebi neće ništa riješiti. Odgovorno tvrdim da mi još uvijek konzumiramo tek 50 -60 posto mogućnosti koje nam pruža ovaj Zakon, uz sve njegove nedorečenosti i slabosti. Pustimo da se ta pitanja otvore u miru, bez pritiska, da budu predmet dublje i šire rasprave - stručne, znanstvene i političke javnosti. Da se kritički osvrnemo na prijedbeni put, na ono što je postignuto kao i na ono što je propušteno. Da izvučemo pouke i onda ćemo sasvim sigurno naći neka nova i bolja rješenja, ali i to upravo na temelju ovog Zakona koji sada imamo.

• Što je s izborima za manjinsku samoupravu? Tu je puno problema od relativno malog odaziva, neadekvatnih termina, nedostatka sredstava itd.?

To je pitanje od ogromnog značenja za uspješno funkcioniranje manjinske politike u hrvatskom društvu. Slažem se da je puno problema i upravo su manjine te koje su se njima najteže suočile i s velikom upornošću ih prevladavaju i rješavaju. Ne možemo unaprijed govoriti o tome što će se i kada riješiti, ali pouzdano znamo da je sadašnja Vlada spremna suočiti se s tim problemom, da ima volje za određene političke promjene i da će se ubrzo s tim izaći u javnost.

HRVATSKI MANJINSKI MODEL KAO PRIMJER DOBRE PRAKSE

• Ima li izgleda da se konačno povežu i spoje ti izbori što mnogi iz manjinskih redova i traže?

Mi sada imamo povjerenstvo koje temeljem jasnih kriterija vrši objektivnu procjenu projekta i programa i prednost u odobravanju daje kvaliteti projekta i programa bez obzira koja ih manjinska organizacija predlaže i provodi. To su glavni parametri odluka. Važni su i prethodni rezultati udruga koje se natječu i nude svoje projekte. Također, posebno treba upozoriti, da se u obzir uzimaju i vrednuju administrativne i financijske sposobnosti udruga u upravljanju sredstvima.

Mogu vam reći da u manjinskim redovima ima i onih koji smatraju da te izbore ne treba povezivati i da, u tom smislu, imaju zanimljive argumente, iako naravno spajanje tih izbora smanjuje financijske troškove, povećava izlaznost itd.. U svakom slučaju možda nije dobro unaprijed i olako favorizirati jednu ili drugu opciju, već treba otvoriti stručnu i političku raspravu o prednostima i nedostacima tih opcija, a onda donijeti kvalitetan zakon o izborima za manjinsku samoupravu, kojim će se unaprijediti mnogi aspekti tih izbora i ojačati funkcija manjinske samouprave, a ne tek riješiti samo termin održavanja tih izbora.

• Na kraju, Hrvatska je pred ulaskom u EU. Što to može donijeti nacionalnim manjinama?

Što se tiče ulaska u EU, kada su u pitanju nacionalne manjine, treba reći da postoji određena bojazan i strah, a taj strah ima i svoja realna opravdanja. Nažalost, iskustvo nas uči kako je u nekim našim susjednim zemljama, kada su ušle u EU, došlo do redukcije manjinskih prava, ili su manjinska prava došla u drugi plan. Ipak, smatram da je Hrvatska u tom pogledu specifična. Prije svega Hrvatska ulazi u EU s visokim legislativnim nivoom zaštite nacionalnih manjina. Smatramo da to unosimo u EU kao pozitivan doprinos koji u nekim aspektima može poslužiti i kao primjer dobre prakse za neke druge zemlje koje već jesu ili će tek ući u EU. Dalje, manjinsko pitanje u hrvatskom društvu ima, s obzirom i na nesretne ratne okolnosti, svoju posebnu težinu i osjetljivost te je i s te strane realno pretpostaviti da bi neko restriktivno zadiranje u ta prava imalo vrlo negativne reperkusije. Također, neki smatraju da bi do promjene manjinskih prava moglo doći i zbog činjenice da su matične države nekih naših nacionalnih manjina članice EU. Međutim, to može biti razlogom i osnovom daljnjeg unapređenja, a ne restrikcije manjinskih prava. U svakom slučaju, EU jeste izazov za sve nas pa onda i za nacionalne manjine i sigurno da će na mnogim područjima biti promjena, ali i otvaranja novih šansi i mogućnosti. Nema dvojbe da će se te mogućnosti i šanse otvarati i za naše nacionalne manjine i kroz korištenje fondova i kroz regionalni razvoj i suradnju, prekograničnu suradnju, ruralni razvoj itd.. Međutim, svi pa i nacionalne manjine trebat će to znati prepoznati, pripremiti se i iskoristiti. Zato mislim da je u narednom periodu pred nama i jedan proces nove edukacije i Savjet se na tome namjerava angažirati.

Ususret novom zakonu o udrugama:

SPRIJEČITI INFLACIJU OSNIVANJA MANJINSKIH UDRUGA

Savjet za nacionalne manjine RH uputio je Ministarstvu uprave RH svoje primjedbe i prijedloge u svezi Nacrta izmjena i dopuna Zakona o udrugama te zatražio da se oni razmotre i uvrste u zakonske promjene. Primjedbe i prijedloge Savjeta donosimo uz manja kraćenja.

(...) Iz dosadašnjeg iskustva rada Savjeta za nacionalne manjine s nevladinim udrugama i ustanovama nacionalnih manjina, a vezano za predstavljanje interesa pojedine nacionalne manjine uočena je potreba nužnih promjena Zakona o udrugama što je Savjet za nacionalne manjine u više navrata i isticao.

Prema mišljenju Savjeta za nacionalne manjine, odredba članka 10 citiranog Zakona o udrugama nije prihvatljiva niti adekvatna za stvarno predstavljanje interesa nacionalne manjine, pa bi stoga za osnivanje udruga nacionalnih manjina trebalo utvrditi posebne kriterije. Naime, osnovane udruge i ustanove nacionalnih manjina sa svega 3 osnivača (najčešće fizičke osobe) podnose prijedloge programa na objavljeni Javni poziv nevladinim udrugama i ustanovama nacionalnih manjina za predlaganje programa za ostvarivanje kulturne autonomije iz područja: informiranja i izdavaštva, kulturnog amaterizma i manifestacija, programa koji proizlaze iz bilateralnih sporazuma i ugovora, koji će se sufinancirati sredstvima iz Državnog proračuna Republike Hrvatske, potpore za programe ostvarivanja kulturne autonomije nacionalnih manjina, vršeci time pritisak vezan za raspodjelu sredstva programa kulturne autonomije nacionalnih manjina. Time dolazi do usitnjavanja sredstava te bitnog

Vežano za prijedloge naziva udruga te upisa u odgovarajući registar, potrebno je posebno utvrditi koji se nazivi mogu odobriti, jer iz iskustva svjedočimo da postoje udruge koje svojim nazivom "krovna", "svjetska", "evropska", "međunarodna" i slično, upućuju da obavljaju djelatnost na razinama sukladno nazivu, što naravno ne odgovara istini, dovodeći time u zabludu sve institucije koja objavljuju natječaje za dodjelu sredstva te poremećaje u statusu i obavljanju djelatnosti ostalih udruga.

smanjivanja mogućnosti da se u potpunosti provedu programi od značaja za očuvanje i unapređenje nacionalnih manjina, a što je zajednički cilj proračunskih izdvajanja za potrebe ostvarivanja programa kulturne autonomije nacionalnih manjina.

Položaj i značaj udruga i ustanova nacionalnih manjina sukladno odredbama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina bitno se razlikuje od pojma i značajki udruga u smislu Zakona o udrugama, jer je Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina utvrđeno da pripadnici nacionalnih manjina, radi očuvanja, razvoja, promicanja

Sjednica Savjeta za nacionalne manjine

i iskazivanja svog nacionalnog i kulturnog identiteta, mogu osnivati udruge, zaklade i fondacije te ustanove za obavljanje djelatnosti javnog priopćavanja, kulturne izdavačke (nakladničke), muzejske, arhivske, knjižnične i znanstvene djelatnosti mogu osnivati udruge, zaklade, fondacije te ustanove nacionalnih manjina, a slobodno održavaju veze s narodom s kojim dijele ista etnička, jezična, kulturna i vjerska obilježja.

Vezano za prijedloge naziva udruga te upisa u odgovarajući registar, potrebno je posebno utvrditi koji nazivi se mogu odobriti, jer iz iskustva svjedočimo da postoje udruge koje svojim nazivom "krovn", "svjetska", "evropska", "međunarodna" i slično, upućuju da obavljaju djelatnost na razinama sukladno nazivu, što naravno ne odgovara istini, dovodeći time u zabludu sve institucije koja objavljuju natječaj za dodjelu sredstva te poremećaje u statusu i obavljanju djelatnosti ostalih udruga. Prilikom utvrđivanja članstva u pojedinoj udruzi, Savjet za nacionalne manjine ne ističe primjedbu na odredbu Zakona o udrugama vezano uz način postanka članstvom udruge. Čak štoviše podržava slobodu uključivanja u članstvo udruge, ali predlaže da se u cilju kontrole obavljanja djelatnosti udruge utvrdi ograničenje da pojedina osoba može biti članom nekoliko udruga. Savjetu za nacionalne manjine je poznata odrednica kako je sukladno EU standardima da 3 fizičke osobe mogu osnovati udruhu, ali opetovano skreće pozornost da su udruge i ustanove nacionalnih manjina specifične u smislu posebnog Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina te da se predloženim korekcijama neće ugroziti sloboda udruživanja već, naprotiv, stvoriti uvjeti za bolje zastupanje prava i sloboda pripadnika nacionalnih manjina. (...)

(Nastavak sa stranice 1)

tijelima, zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, zapošljavanje pripadnika nacionalnih manjina, pristup javnim medijima, nedonošenje zakona u vezi izbora vijeća i predstavnika nacionalnih manjina te pitanja povrata imovine.

Kulturna autonomija

NAJVIŠI STUPANJ PROVEDBE USTAVNOG ZAKONA

Analizom ostvarivanja programa kulturne autonomije nacionalnih manjina Savjet utvrđuje da je na ovom području postignut najveći mogući stupanj provedbe Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina te vidljiv daljnji značajni napredak u ostvarivanju programa kulturne autonomije nacionalnih manjina i potvrđena važnost sufinanciranja programa kulturne autonomije iz državnog proračuna RH, putem Savjeta. Kod manjeg broja udruga i ustanova nacionalnih manjina pojavljuju se poteškoće u podnošenju financijskih izvješća sukladnih Metodologiji praćenja ostvarivanja programa nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina te je potrebno nastaviti daljnje educiranje u svezi primjene citirane Metodologije i svih ostalih zakonskih propisa vezanih za namjensko korištenje proračunskih sredstva. Sukladno Strategijskim planovima Vlade Republike Hrvatske od 2012. - 2014. i odredbi Zakona o fiskalnoj odgovornosti te uočenih nedostataka u primjeni i provedbi Metodologije praćenja ostvarivanja programa nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina i Kriterija za utvrđivanje financijske potpore za programe nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina, Savjet je na 42. sjednici, održanoj 9. lipnja 2011. godine, donio Odluku o Izmjenama i dopunama Metodologije praćenja ostvarivanja programa nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina i Odluku o Izmjenama i dopunama Kriterija za utvrđivanje financijske potpore za programe nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina, usklađene sa Zakonom o proračunu, Zakonom o fiskalnoj odgovornosti i Kodeksom pozitivne prakse i mjerila za ostvarivanje financijske potpore programima i projektima udruga. Navedenim Izmjenama i dopunama dodatno su utvrđene osnove za ocjenjivanje predloženih programa te navedene sankcije u slučaju neprovođenja ugovornih obveza utvrđenih između Savjeta i udruga i ustanova nacionalnih manjina kao krajnjih korisnika proračunskih sredstva. U idućem razdoblju, po mišljenju Savjeta, potrebno je planirati dodatnu edukaciju u svezi podnošenja financijskih izvješća sukladno Izmjenama i dopunama Metodologije praćenja ostvarivanja programa nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina, kao i ostalih zakonskih propisa vezanih za raspolaganje sredstvima iz državnog proračuna

RH. Ujedno je potrebno dodatno educirati udruge i ustanove nacionalnih manjina za podnošenje prijave na fondove Europske Unije koji su namijenjeni financiranju manjinskih programa civilnog društva.

Uporaba jezika i pisma nacionalnih manjina

PRAKTIČNA REALIZACIJA NA LOKALNOM NIVOU JOŠ UVIJEK NE ZADOVOLJAVA

Analizirajući tijekom 2011. godine primjenu Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina i poduzimanje mjera iz Akcijskog plana u području službene i javne uporabe jezika i pisma nacionalnih manjina, Savjet za nacionalne manjine zaključuje da je u prethodnom razdoblju ostvaren određeni napredak, ali da je i nadalje praktična realizacija ovih prava u velikoj mjeri prepuštena diskrecionoj ocjeni lokalne i područne (regionalne) samouprave. Statuti pojedinih jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave još uvijek nisu u potpunosti usklađeni sa Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina, vezano za uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina. Savjet smatra da je statističko praćenje broja i vrste sudskih postupaka koji su vođeni ili su mogli biti vođeni na manjinskom jeziku od iznimne važnosti radi ažuriranja podataka te praćenja i utvrđivanja stvarnog stanja službene uporabe jezika i pisma nacionalnih manjina. Savjet je aktivno sudjelovao u izradi plakata na jezicima nacionalnih manjina koji su distribuirani po sudovima, kojima se pozivaju pripadnici nacionalnih manjina da se u postupcima pred sudovima imaju pravo služiti svojim manjinskim jezikom. Savjet smatra da još uvijek nije adekvatna ravnopravna službena uporaba manjinskih jezika pred upravnim i sudbenim tijelima te se žalost još uvijek pripadnici nacionalnih manjina susreću s problemima u svezi izdavanja osobnih dokumenata na jeziku nacionalnih manjina. U cilju adekvatnijeg ostvarivanja prava nacionalnih manjina na ravnopravnu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina, Savjet podržava provedbu pojačanog nadzora nad zakonitošću rada i akata tijela u onim jedinicama koje su sukladno Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina obavezne osigurati pravo nacionalnih manjina na ravnopravnu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina.

Provođenje odgoja i obrazovanja na jeziku i pismu nacionalnih manjina

STALNI NAPREDAK

Savjet ocjenjuje da je na području provođenja odgoja i obrazovanja na jeziku i pismu nacionalnih manjina postignut daljnji napredak te da se u području odgoja i obrazovanja na jeziku i pismu nacionalnih manjina provode odredbe Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina. Utvrđuje

se da Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa poduzima niz mjera u cilju stvaranja uvjeta za provođenje nastave u jednoj smjeni, kao i promptno osiguravanje udžbenika na jezicima nacionalnih manjina, vezano za integraciju i daljnje jačanje međuetničke suradnje i dijaloga, pogotovo na područjima posebne državne skrbi. Učinjeni su daljnji pomaci u jačanju i afirmaciji tolerancije, razumijevanja i uvažavanja programa obrazovanja o interkulturalnosti i o holokaustu.

Izbori, Registar i funkcioniranje vijeća predstavnika nacionalnih manjina

NISU USPOSTAVLJENI SVI PREDUVJETI ZA DJELOVANJE MANJINSKE SAMOUPRAVE

Savjet je na svojim sjednicama kontinuirano razmatrao problematiku rada vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, a naročito rad istih na područjima posebne državne skrbi. Vezano za održavanje izbora za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave (tijekom 2011. godine) Savjet je krajem 2010.g. predložio Vladi RH da u Državnom proračunu RH za 2011 godinu, planira financijska sredstva za predizborne i edukacijsko informativne aktivnosti, provođenje javne kampanje za izbor vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, radi informiranja javnosti o predstojećim izborima i njihovoj važnosti, motiviranja pripadnika nacionalnih manjina za kandidiranje i izlazak na izbore.

Analizirajući rezultate izbora za članove vijeća i predstavnika nacionalnih manjina Savjet je utvrdio da je objektivni interes manjina za ove izbore puno veći nego što to pokazuju podaci o izlaznosti pripadnika manjina. Savjet smatra da ove izbore karakteriziraju: apsolutno neadekvatno vrijeme održavanja izbora, nedovoljan broj izbornih mjesta i neadekvatna promidžba, a izlaznost od 11,2% pripadnika nacionalnih manjina od njih 362.317, prema biračkim spiskovima, ukazuje da su manjine uložile veliki napor te postale dobru organiziranost i pokazale veliki interes za održavanje izbora. Savjet je sudjelovao u postupku donošenja Zakona o registru vijeća i predstavnika nacionalnih manjina. Ministarstvu uprave - kabinetu ministra je dostavio mišljenje na prijedlog Zakona o registru vijeća i predstavnika nacionalnih manjina s konačnim prijedlogom zakona, kojim je predloženo financiranje Koordinacija osnovanih za područje RH iz Državnog proračuna, zbog različitih financijskih mogućnosti lokalnih i regionalnih samouprava. Savjet smatra da se nisu u potpunosti uspostavili preduvjeti za organiziranje i učinkovitije funkcioniranje vijeća i predstavnika, uslijed nedovoljne uključenosti vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u javni život i upravljanje lokalnim poslovima te suradnje vijeća i predstavnika sa lokalnim jedinicama.

Ostvarivanje prava nacionalnih manjina na pristup javnim medijima HRVATSKA TELEVIZIJA NE ISPUNJAVA OBVEZE

Savjet smatra da se nedovoljno medijski prezentiraju svi sadržaji vezani za nacionalne manjine. Analizirajući programe Hrvatske Radiotelevizije i Hrvatskog radija, može se uočiti da su emisije Hrvatskog radija uglavnom ispunile svoju namjenu u programskom smislu, dok programi Hrvatske radiotelevizije, još uvijek ne ispunjavaju obveze vezane za uvođenje programa na jezicima nacionalnih manjina. Za uvođenje programa na jezicima nacionalnih manjina postoji međunarodna obveza Hrvatske radiotelevizije vezane uz članak 5 Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima, koji se odnose na emisije i programe na talijanskom, mađarskom, češkom, slovačkom, rusinskom, ukrajinskom te srpskom jeziku. Savjet navodi nedovoljnu zastupljenost nacionalnih manjina u programima Hrvatske radiotelevizije, čime Hrvatska televizija i Hrvatski radio ne ostvaruju u potpunosti obveze sukladno odredbama članka 18 stavka 1. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i članka 9 Zakona o hrvatskoj radioteleviziji. Pozvana je Hrvatska radiotelevizija da dostavlja godišnje izvješće o proizvedenim i emitiranim emisijama te prilozima o pripadnicima nacionalnih manjina u RH u programima Hrvatske radiotelevizije te je predloženo održavanje zajedničkih sastanaka Savjeta s ravnateljstvom HRT.

Uporaba znamenja i simbola nacionalnih manjina

NEDOVOLJAN INTERES NACIONALNIH MANJINA

Na seminarima, koji su organizirani zajedno s Uredom za nacionalne manjine, namijenjeni nevladinim udrugama i ustanovama nacionalnih manjina te vijećima i predstavnicima nacionalnih manjina Savjet je isticao važnost uporabe znamenja i simbola nacionalnih manjina. Polaznicima seminara je skrenuta pažnja koje koordinate mogu tražiti suglasnost Savjeta za uporabu znamenja i simbola nacionalnih manjina. Savjet smatra da još uvijek ne postoji dovoljan interes za ostvarivanje prava na uporabu znamenja i simbola nacionalnih manjina te da je potrebno nastaviti s edukacijom vezanom za korištenje simbola nacionalnih manjina.

Analiza Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske o dodatnom pravu glasa nacionalnih manjina

POKRENUTI NOVU RASPRAVU

Savjet je analizirao Odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske broj U-I-3786/2010, U-I-3597/2010, U-I-120/2011 od 29. srpnja 2011g. te smatra da je Ustavni sud Republike Hrvatske Odlukom U-I-

120/2011 od 29. 7. 2011. g., suprotno čl. 5 Ustavnog zakona za provedbu Ustava Republike Hrvatske (NN 121/10), koji izričito propisuje da se Zakon o izboru zastupnika u Hrvatski Sabor može mijenjati najkasnije godinu dana prije održavanja parlamentarnih izbora donio citiranu odluku 4 mjeseca prije održavanja izbora i 3 mjeseca prije zakonskog roka raspuštanja Hrvatskog Sabora. Takvom odlukom mijenjaju se izborna pravila u godini parlamentarnih izbora čime se izravno krši Ustavni zakon za provedbu Ustava Republike Hrvatske. Iz obrazloženja Odluka Ustavnog suda, koje se odnose na kriterije nacionalne pripadnosti, o jednom jedinstvenom narodu kao zajednici državljana, otvorila su se prvenstveno ona pitanja koja se odnose na ishodišna i temeljna prava nacionalnih manjina i njihove ravnopravnosti s većinskim narodom. S obzirom da je iz Ustava Republike Hrvatske više nego razvidno da su pripadnici nacionalnih manjina prepoznati i priznati kao dio naroda i to kao građani i pripadnici nacionalnih manjina, Savjet smatra nedopustivim da obrazloženja Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske broj U-I- 3786/2010; U-I-3597/2010 i U-I-120/2011, otvaraju pitanje da li se Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina tretira kao organski zakon, ili ga se dovodi u ravan običnog zakona. Savjet, nadalje, smatra indikativnim da je Odluka Ustavnog suda donijeta svega nekoliko tjedana nakon što je Europska komisija donijela Odluku o zatvaranju poglavlja 23 "Pravosuđe i vladavina prava". Republika Hrvatska se u zatvaranju ovog poglavlja izričito pozivala na napređenje biračkog prava pripadnika nacionalnih manjina primjenom dodatnog prava glasa te prekidom višegodišnje segregacije pripadnika nacionalnih manjina na biračkim mjestima, prekidom političke getoizacije pripadnika nacionalnih manjina, odnosno njihovih političkih predstavnika te se tako otvorilo pitanje bojazni o smanjivanju prava pripadnika nacionalnih manjina nakon završetka pregovora o pristupanju Hrvatske članstvu u Europskoj Uniji. Po mišljenju Savjeta citirane odluke proizvele su određene pojave animoziteta unutar nacionalnih manjina u RH prema pripadnicima srpske nacionalne manjine, smatrajući ih odgovornim da je odlukama ukinuto dodatno pravo glasa nacionalnim manjinama. Takve stavove Savjet smatra neutemeljenim i u potpunosti odbacuje, ali su oni nepobitno reakcija na gore citirane Odluke. Sukladno navedenom Savjet jednoglasno podržava odluke Kluba zastupnika nacionalnih manjina Hrvatskog Sabora te pokretanje rasprave u Hrvatskom Saboru o Odlukama Ustavnog suda Republike Hrvatske broj U-I- 3786/2010; U-I-3597/2010 i U-I-120/2011 od 29. srpnja 2011. godine.

*Ocjene Savjeta sastavni su dio redovitog godišnjeg Izvješća Vlade RH o provođenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i utrošku sredstava osiguranih u državnom proračunu RH za 2011. godinu za potrebe nacionalnih manjina. Izvješće je prihvaćeno na 5. sjednici Hrvatskog sabora 26. 10. 2012.

HRVATSKA PREUZELA PREDSDJEDANJE DESETLJEĆA ZA UKLJUČ

Piše: Mladen Obrenović

U "Desetljeće za uključivanje Roma 2005. - 2015.", političku inicijativu koju podupiru Svjetska banka i Institut Otvoreno društvo, Hrvatska se uključila od osnutka, prije sedam godina u Sofiji, obvezujući se na, kako to ukazuju i u Vladi RH, stvaranje boljih uvjeta na raznim područjima s ciljem što brže integracije Roma u različite sfere društvenog života. "Desetljeće" danas obuhvaća 12 država (Češka, Slovačka, Mađarska, Rumunjska, Bugarska, Španjolska, Hrvatska, BiH, Srbija, Makedonija, Albanija, Crna Gora) i dvoje promatrača (SAD i Slovenija), a vode se pregovori i o priključivanju još nekih država.

"Četiri su glavna područja kojima se Dekada Roma bavi: stanovanje, obrazovanje, zapošljavanje i zdravstvo, a tu su i tri horizontalne teme: siromaštvo, diskriminacija i rodna perspektiva. Hrvatska, manje-više, dijeli sličnu sudbinu s državama u kojima žive Romi, ali je tijekom svojeg jednogodišnjeg zasjedanja odlučila proširiti neke tematske okvire kojima bi se trebalo baviti i koji bi trebali doprinijeti daljnjoj afirmaciji Roma i romske kulture u europskim društvima", ističe Branko Sočanac, ravnatelj Vladinog Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina.

Hrvatska je krajem rujna u Zagrebu već organizirala zasjedanje Međunarodnog upravnog odbora te najavljuje kako će se to tijelo sastati još jednom i to krajem lipnja iduće godine, odnosno do kraja hrvatskog predsjedanja Desetljećem Roma.

HRVATSKE NOVE INICIJATIVE

"Namjeravamo tijekom hrvatskog predsjedanja organizirati četiri skupa na kojima bi se obradila određena tematska područja, koja su ujedno i prioriteti Hrvatske tijekom njezina predsjedanja: Povezivanje Desetljeća za uključivanje Roma i Okvira EU za nacionalne strategije Roma do 2020., uz naglasak na iskorištavanje fondova, povezivanje Desetljeća u obrazovanju s obrazovnom politikom EU, promicanje tolerancije i nediskriminacije Roma i povijesno iskustvo Roma u Europi u tom kontekstu te mladi Romi u akciji za toleranciju i povezivanje, navodi Sočanac, uz napomenu kako se Hrvatska obvezala preuzeti vodstvo u pronalaženju odgovora o budućnosti Dekade nakon 2015..

Posve logično i hrvatski Romi dijele slične probleme kao Romi u cijeloj Europi. To su specifična otvorena pitanja, prije svega u spomenutim područjima stanovanja, obrazovanja, zapošljavanja i zdravstva, nepovoljnih životnih uvjeta općenito, ali i neriješenih problema državljanstva ili na-

Republika Hrvatska dobila je priliku u posljednjoj godini dugog puta za ulazak u Europsku Uniju preuzeti dužnost predsjedanja političkom inicijativom Desetljeće za uključivanje Roma, koju obnaša od 1. srpnja ove godine. Time će država, na još jedan način, pokušati pridonijeti rješavanju problema romske nacionalne manjine te pokazati i dokazati obećanu brigu za sve svoje građane, bez obzira na nacionalnost, vjeroispovijest, brojnost... Istovremeno, Hrvatska je svoj predsjedateljski mandat ovom važnom inicijativom odlučila obogatiti i novim temama koje bi trebale doprinijeti daljnjoj afirmaciji Roma i romske kulture u europskim društvima te doprinijeti osmišljavanju nastavka ove inicijative do 2020. godine. To je ujedno i godina do kada se planira da sva romska djeca u Hrvatskoj pohađaju i završavaju osnovnoškolsko obrazovanje kao ključne pretpostavke njihove uspješnije društvene integracije.

Romska populacija nužno treba poboljšanje uvjeta stanovanja

cionalnog izjašnjavanja. Romske udruge, naime, upozoravaju kako se Romi vrlo često u urbanim sredinama izjašnjavaju kao Muslimani ili Hrvati, pa stoga procjenjuju i da ih je znatno više od 10-ak tisuća, koliko pokazuju popisi stanovništva. Procjenjuje se da je stvarni broj Roma 5-6 puta veći od nominalnog.

Poseban su problem romska naselja koja po mnogočemu još liče na geta, česti slučajevi segregacije i diskriminacije, pogotovo kod zapošljavanja, ali i u obrazovanju te velike teškoće ili nemogućnost pokretanja vlastitog posla, ali i nužnost opismenjavanja i obrazovanja. U hrvatskoj Vladi svjesni su svih tih problema, pa najavljuju skoro usvajanje Nacionalne strategije za uključivanje Roma do 2020. te aktivniju provedbu,

Hrvatski Romi, u većini slučajeva, imaju nisku obrazovnu strukturu i naš je cilj, što je i u skladu s obrazovnom politikom EU da do 2020. svaki Rom ima završenu osnovnu školu. Plan je stvoriti obrazovnu kritičnu masu, prvenstveno mladih Roma, koji će polako postajati subjekti u društvenim i gospodarskim procesima.

trjenutačno još važećeg Nacionalnog programa za Rome.

"Ključna su područja uključivanje Roma u kulturni i društveni život, statusna prava, pravna pomoć, sport, socijalna zaštita, prostorno uređenje, uključivanje u gospodarski život. Teško je posebno izdvojiti neko područje, jer svako za služi posebni osvrt, ali mislim da će se posebni naglasak dati stanovanju i obrazovanju kao dvjema ključnim odrednicama u integrativnim

procesima Roma. Bitno je ovdje istaći da hrvatski Romi, u većini slučajeva, imaju nisku obrazovnu strukturu i naš je cilj, što je i u skladu s obrazovnom politikom EU da do 2020. svaki Rom ima završenu osnovnu školu. Plan je stvoriti obrazovnu kritičnu masu, prvenstveno mladih Roma, koji će polako postajati subjekti u društvenim i gospodarskim procesima. Svjesni smo da cijeli proces neće biti lagan niti jednostavan, ali u konačnici može donijeti mnoge pogodnosti za Rome", smatra ravnatelj Vladinog Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina.

OBRAZOVANJE PRIJE SVEGA

Nužnosti smanjivanja jaza između romske i neromske populacije te sveobuhvatnog uključivanja Roma u sve segmente društva podizanjem razine općeg i ciljanog obrazovanja te poboljšanja ekonomskog i zdravstvenog statusa Roma, svjesni su i svim Vladinim resorima. Kad je, konkretno, obrazovanje u pitanju pomoćnica ministra znanosti, obrazovanja i sporta, Ankica Nježić nedavno je istaknula kako je "za brže uključivanje Roma u sve segmente društva nužno njihovo obrazovanje već od najranije dobi". Podsjetila je i kako je prošle godine

NJE MEĐUNARODNOM INICIJATIVOM IVANJE ROMA 2005.-2015.

425 romskih učenika stipendirano s 210.000 eura. "Uz osnovno i srednje obrazovanje te završetak visokog obrazovanja Roma nužno je i opismenjavanje odraslih".

A u vezi nemilih scena i incidenata poput onih nedavnih u Škabrnji ili Međimurju, koji nedvojbeno govore o još uvijek izraženo prisutnoj diskriminaciji Roma u hrvatskom društvu, saborskog zastupnika romske i još 11 manjina, Veljka Kajtazija, u tim je situacijama ohrabрила reakcija državnih tijela te poručuje kako treba učiniti sve da Romi budu prepoznati i priznati.

Na tom tragu posebno pozdravlja Desetljeća za uključivanje Roma 2005. - 2015., a posebno hrvatsko predsjedanje tom inicijativom, jer smatra kako se time daje još jedan doprinos u borbi protiv društvenog isključenja i diskriminacije Roma, ali i doprinos poboljšanju njihovog socio-ekonomskog statusa.

"Vlada RH je napravila iskorak u odnosu na dosadašnju praksu i osnivanjem Odbora za predsjedanje Desetljećem za uključivanje Roma. Predsjednik tog Odbora je Neven Mimica, potpredsjednik Vlade i predsjednik Povjerenstva za praćenje Nacionalnog programa za Rome, a ja sam kao romski zastupnik u Hrvatskom saboru izabran za njegovog zamjenika. Odbor funkcionira na principu pariteta, tako da je u njemu jednak broj članova predstavnika državnih tijela kao i predstavnika romske nacionalne manjine. Upravo to smatram važnim za stvaranje partnerskih odnosa između državnih tijela i legitimnih predstavnika romske zajednice", kaže zastupnik Kajtazi.

Osim statusnih problema i zapošljavanje jedno od najvažnijih pitanja za Rome jest činjenica da mnogi od njih stanuju u teškim uvjetima, pa se puno radi na legalizaciji njihovih naselja. Uz pomoć EU, radilo se i još se uvijek radi na infrastrukturi i legalizaciji šest romskih naselja u Međimurskoj županiji te na drugim projektima za poboljšanje životnih uvjeta.

U Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina navode i konkretne podatke o tri projekta obnove infrastrukture u međimurskim naseljima, a kojima je nositelj provedbe bio upravo ovaj Vladin Ured.

VELIKE MOGUĆNOSTI EU FONDOVA

Kroz program PHARE 2005, PHARE 2006 i IPA 2008 Europska Unija je izdvojila ukupno 4,9 milijuna eura, dok je Hrvatska uz obvezanih 1,9 milijuna eura imala i dodatnih troškova u iznosu 1,3 milijuna eura. Pri tome se u dodatne troškove ubrajaju i, primjerice, 9,2 milijuna kuna koje je Vlada dodijelila za legalizaciju spomenutih romskih naselja,

Plan je da do 2020. godine svako romsko dijete ima završenu osnovnu školu

troškove projektne dokumentacije, dodatnih radova itd.. U okviru PHARE 2005 provedena i je obrazovna komponenta, pa je u suradnji s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta EU osigurala pola milijuna eura. Kroz program IPA 2012 planirana je izrada projektne dokumentacije za izradu lokalne infrastrukture kako bi se omogućilo lokalnoj razini rani pristup fondovima EU, pri čemu je Unija dala 900.000, a Hrvatska 100.000 eura.

A mogućnosti poboljšanja položaja Roma preko fondova EU postoje i na drugim područjima.

"Iznimno su važni projekti koji se provode na lokalnoj razini. Postoje brojni primjeri, osobito kroz prekograničnu suradnju s

partnerima iz Slovenije i Mađarske, a sada i iz Srbije. Izdvojio bih uzgoj bio-češnjaka u Koprivnici, pomoć uključivanju i zapošljavanju u Đurđevcu, zapošljavanje Romkinja u Zagrebu... Svi oni predstavljaju primjere koje valja multiplicirati, pogotovo kada puno veća sredstva postanu dostupna ulaskom u EU", ističe Sočanac.

Uz sve ono što pred Hrvatskom kao predsjedavajućom Desetljeća za uključivanje Roma predstoji, svakako je bitno napomenuti i nakanu koju potencira zastupnik Kajtazi predlažući dodatno širenje inicijative. "Smatram da je važno intenzivirati proces širenja Dekade i na druge države u kojima žive Romi i tu želim spomenuti Tursku, Ukrajinu, Moldaviju, Rusiju i Finsku. Nadam da će nam se predstavnici tih zemalja pridružiti tijekom predsjedanja Republike Hrvatske Desetljećem za uključivanje Roma", predlaže saborski zastupnik Veljko Kajtazi.

Na kraju, a to se može čuti skoro od svih predstavnika Roma, najbitnije se odmaknuti od obećanja, deklaratornih dokumenata i inicijativa, pa stoga doista vjeruju da će im hrvatska dionica predsjedanja Desetljećem za uključivanje Roma, kao politička obveza Vlade i države, donijeti novu i bolju kvalitetu provedbe svih mjera za poboljšanje položaja romske manjine. U tome očekuju iskazivanje jasne namjere da se stvarno i riješe problemi Roma, a ne samo zadovolje želje međunarodne zajednice i asocijacija kojima Hrvatska pripada ili će tek pripadati.

U "Desetljeće za uključivanje Roma 2005. - 2015.", političku inicijativu koju podupiru Svjetska banka i Institut Otvoreno društvo, Hrvatska se uključila od osnutka, prije sedam godina u Sofiji, obvezujući se na, kako to ukazuju i u Vladi RH, stvaranje boljih uvjeta na raznim područjima s ciljem što brže integracije Roma u različite sfere društvenog života. "Desetljeće" danas obuhvaća 12 država (Češka, Slovačka, Mađarska, Rumunjska, Bugarska, Španjolska, Hrvatska, BiH, Srbija, Makedonija, Albanija, Crna Gora) i dvoje promatrača (SAD i Slovenija), a vode se pregovori i o priključivanju još nekih država.

ULAZAK U EU DOPRINIJETI ĆE BOLJE

NIKOLA MAK, potpredsjednik Savjeta za nacionalne manjine RH

PROMJENI USTAVNOG ZAKON TREBA PRIĆI OTVORENO I STRUČNO, A RJEŠENJA TREBAJU BITI U FUNKCIJI DALJNJE ZAŠTITE I RAZVOJA MANJINSKIH PRAVA

Nikola Mak

A tema za promjene ima, od onih jednostavnijih kao što su pitanja izbora manjinske samouprave, njihove organizacije i termina održavanja izbora, gdje su se pokazali mnogi nedostaci, pa do nekih krupnih pitanja kao što je način izbora predstavnika nacionalnih manjina u Hrvatski sabor. To su pitanja koja se tek pojavljuju u raspravi. Demokratski gledano sve opcije imaju pravo građanstva, a stvar je ozbiljnih diskusija i procjene da se iznađu najbolja rješenja za najefikasniju i najkvalitetniju zaštitu manjinskih prava.

Kada govorimo o aktualnom momentu manjinske politike u Hrvatskoj želim najprije, kao potpredsjednik Savjeta za nacionalne manjine, istaknuti da se u proteklom razdoblju Savjet nametnuo i razvio kao središnje mjesto za sva bitna pitanja nacionalnih manjina u Hrvatskoj. To je značajno postignuće koje je ostvareno u proteklih deset godina od usvajanja Ustavnog zakona, jer Savjet nije ostao tek neka formalna ustavno zakonska obveza, već se razvio u vrlo konstruktivnu i djelatnu snagu ostvarivanja manjinske politike u hrvatskom društvu.

I to ne samo u financiranju kulturne autonomije nacionalnih manjina, što je jedna od najznačajnijih zadaća, nego i u mnogim drugim pitanjima. Među tim drugim pitanjima želio bih posebno upozoriti na probleme odnosa medija prema nacionalnim manjinama. Time se Savjet konstantno bavi upozoravajući na mnoga pitanja neadekvatnog tretmana manjinske problematike u javnosti, prema njihovim problemima, ili prema problemu zapošljavanja nacionalnih manjina u državnim i javnim službama, zalažući se za striktnu primjenu zakonskih propisa koji omogućuju ovaj vid pozitivne diskriminacije, ali i suprotstavljajući se mogućim zlouporabama ovih prava. Svakako treba istaknuti i činjenicu da je Savjet uspio razviti vrlo transparentne, kvalitetne i sadržajne kriterije vrednovanja i financiranja kulturnih programa i projekta nacionalnih manjina. Također i metodologiju praćenja njihova ostvarivanja što spada u vrlo vrijedne i originalne doprinose Savjeta kvalitetnom ostvarivanju manjinske politike u hrvatskom društvu, čemu svjedočimo posljednjih godina bez obzira što i dalje ostaju brojni i složeni problemi zaštite manjinskih prava.

Što se tiče primjene, ali i moguće promjene Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, u mnogim našim raspravama se dotičemo i te teme. U svakom slučaju, nakon vrlo uspješne primjene Ustavnog zakona, generalno gledajući, stekla su se iskustva koja upućuju i na neke moguće pa i nužne promjene kako bi se funkcija toga važnog Zakona mogle dalje unapređivati i razvijati. U tom cilju dobro bi došla jedna šira stručna analiza i rasprava na osnovu koje bi se Saboru mogli uputiti vrlo kompetentni prijedlozi.

U prosincu 2012. godine navršilo se deset godina od usvajanja Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina koji je po mnogim ocjenama značio važnu prekretnicu u zaštiti i razvoju manjinskih prava u hrvatskom društvu. Tim povodom smo dio članova Savjeta za nacionalne manjine koji je tim Zakonom faktički postao krovno tijelo provođenja manjinske politike zapitali kako vide sadašnje stanje manjinskih prava i kako nastaviti unapređivati položaj manjina, uključujući i eventualne promjene Ustavnog zakona te, na kraju, kakve promjene manjine mogu očekivati s ulaskom Hrvatske u EU.

A tema za promjene ima, od onih jednostavnijih kao što su pitanja izbora manjinske samouprave, njihove organizacije i termina održavanja izbora, gdje su se pokazali mnogi nedostaci, pa do nekih krupnih pitanja kao što je način izbora predstavnika nacionalnih manjina u Hrvatski sabor. To su pitanja koja se tek pojavljuju u raspravi. Demokratski gledano sve opcije imaju pravo građanstva, a stvar je ozbiljnih diskusija i procjene da se iznađu najbolja rješenja za najefikasniju i najkvalitetniju zaštitu manjinskih prava.

I na kraju, kada govorimo o ulasku Hrvatske u EU mislim da su tu moguće dvije solucije. Jedna je da se hrvatsko pozitivno iskustvo u zaštiti manjina još više ojača, kako u odnosu na samu Hrvatsku, tako i na druge članice EU. Druga moguća varijanta je da se pitanje nacionalnih manjina više prepusti samim manjinama, a manje državnoj politici i njejoj financijskoj podršci. Mislim da bi Hrvatska nakon ulaska u EU trebala sagledati sve aspekte i načine funkcioniranja manjinske zaštite u pojedinim EU državama te na osnovu toga, ali i temeljem svojih pozitivnih iskustva razmisliti koji bi model zaštite bio najprimjereniji našem društvu i nekim našim iskustvima i problemima s kojima smo se proteklih godina suočavali. Ipak, generalno gledajući sam optimist i mislim da će s ulaskom u EU biti nastavljen trend jačanja manjinskih prava u hrvatskom društvu.

ANGEL MITREVSKI, član Savjeta za nacionalne manjine RH i dopredsjednik Zajednice Makedonaca u RH
EDUKACIJOM DO KVALITETNIJEG MANJINSKOG STATUSA

Angel Mitrevski

Ulaskom Hrvatske u EU pred pripadnike nacionalnih manjina i njihove institucije, uključujući i Savjet za nacionalne manjine, postavlja se novi izazov - kako iskoristiti ovaj povijesni događaj, ne samo za održavanje stečenih prava, već i za poboljšanje tih prava i podizanje ukupne kvalitete života pripadnika nacionalnih manjina. I na tom će planu odgovarajuća edukacija biti jedan od presudnih faktora.

Ove godine se navršava deset godina od donošenja Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina u RH i možda je pravo vrijeme da se napravi kratka analiza o rezultatima ostvarenima njegovom provedbom, kad su u pitanju nacionalne manjine u RH.

Uspoređujući stanje s kraja 2002. godine i sadašnju, na kraju 2012. godine, možemo zaključiti da su te dvije vremenske odrednice "kilometarski" (u pozitivnom smislu) udaljene jedna od druge, gledajući život nacionalnih manjina u Hrvatskoj, prije svega njihov suživot sa većinskim narodom.

Na osnovu ovog Zakona, a i promjenom političke klime unutar vladajućih struktura, organizirani su i provedeni prvi izbori za Vijeća i predstavnike nacionalnih manjina u lipnju 2003. godine. Međutim, problemi koji su se tada pojavili još uvijek su u mnogim sredinama neriješeni. Te probleme bi mogli podijeliti na dva segmenta. Prvi se odnosi na probleme koji se javljaju zbog nedovoljne informiranosti i educiranosti samih pripadnika nacionalnih manjina izabranih u tijela manjinske samouprave, o mogućnostima u zaštiti i ostvarivanju manjinskih prava. Drugi segment su problemi koji se javljaju uslijed nedovoljne edukacije pripadnika lokalne i regionalne uprave, jer su oni Vijeća i predstavnike prihvatili kao nužan "ukras" u svom političkom okruženju s kojim nisu znali što i kako raditi i kako koristiti njegove mogućnosti i potencijale koji nisu zanemarivi za razvoj mnogih lokalnih sredina.

Osnivanje Savjeta za nacionalne manjine, do kojeg je došlo na osnovu ovog istog Zakona, je bio bitan iskorak ka sudjelovanju nacionalnih manjina u javnom životu Republike Hrvatske. Implementacijom i provođenjem politike i prava, koje je Savjet za nacionalne manjine dobio u nadležnost Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina, učinjeno je uistinu puno na poboljšanje života, ali i suživota pripadnika nacionalnih manjina i većinskog naroda u RH.

Kontinuirani i kritički rad na praćenju učešća pripadnika nacionalnih manjina u javnim medijima rezultirao je većim otvaranjem medijskog prostora za problematiku nacionalnih manjina, iako je to još uvijek nedovoljno i sadržajno neadekvatno. Ipak, sve je više emisija za pripadnike nacionalnih manjina na lokalnim radio postajama, tiskani mediji prihvaćaju sve više vijesti vezanih uz nacionalne manjine, kao normalne, a ne senzacionalističke, itd.. Međutim, ne može se zaključiti da su pripadnici nacionalnih manjina zadovoljniji medijskim "tretmanom" i to ostaje jedan od velikih izazova za članove Savjeta u slijedećem periodu.

Zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u predstavničkim i izvršnim tijelima na državnoj i lokalnoj razini, tijelima državne uprave, pravosuđnim tijelima te tijelima uprave lokalne i područne (regionalne) samouprave još uvijek nije na zadovoljavajućoj razini i predstavlja još jedan izazov za slijedeći period.

S druge strane autonomija i odgovornost u raspoređivanju sredstava, koja se u državnom proračunu osiguravaju za potrebe ostvarivanja programa kulturne autonomije nacionalnih manjina, jedan je od dobro odrađenih "zadataka" koji su bili postavljeni pred članove Savjeta za nacionalne manjine u proteklih deset godina rada.

Ono što ostaje kao permanentni zadatak Savjeta jeste stručno osposobljavanje pripadnika nacionalnih manjina. Naravno, njihovih predstavnika u vijećima te predstavnika u lokalnoj i regionalnoj samoupravi o pravima koja im pruža Ustavni zakon. Potom pomoć pri implementaciji istih prava u aktima lokalne i regionalne samouprave, poticanje edukacije tijela lokalne i regionalne samouprave o pravima nacionalnih manjina te predlaganje novih mjera za unapre-

M OSTVARIVANJU MANJINSKIH PRAVA

đenje položaja nacionalnih manjina u različitim područjima društvenog života.

Ulaskom Hrvatske u EU pred pripadnike nacionalnih manjina i njihove institucije, uključujući i Savjet za nacionalne manjine, postavlja se novi izazov - kako iskoristiti ovaj povijesni događaj, ne samo za zadržavanje stečenih prava, već i za poboljšanje tih prava i podizanje ukupne kvalitete života pripadnika nacionalnih manjina. I na tom će planu odgovarajuća edukacija biti jedan od presudnih faktora.

Koliko će nacionalne manjine biti spremne da iskoriste ulazak RH u EU za poboljšanje života i suživota, za što bolju integraciju u životu Republike Hrvatske, ali istovremeno i za sprječavanje procesa asimilacije s domicilnim stanovništvom, zavisi od samih pripadnika nacionalnih manjina. Onoliko koliko budu pripremljeni za ulazak u EU toliko će više imati prilike da njihov status ulaskom u EU dobije jednu novu kvalitetu, da ostvare jednu kvalitetniju društvenu integraciju, a da istovremeno dobiju nove mogućnosti kvalitetnijeg očuvanja svog identiteta.

DRAGAN CRNOGORAC, član Savjeta za nacionalne manjine i zastupnik srpske nacionalne manjine u Hrvatskom saboru

ULAZAK U EU OSNAŽIT ĆE VLADAVINU PRAVA, A TO ZNAČI I BOLJU ZAŠTITU I OSTVARIVANJE MANJINSKIH PRAVA

Dragan Crnogorac

Po praksi koja je do sada bila prisutna unutar članica EU realno je očekivati bolju implementaciju zakona, vladavine prava, a to znači i bolje ostvarivanje manjinskih prava. Također, manjinska prava će biti dodatno osnažena i kroz djelovanje različitih institucija i mehanizama zaštite koje će svi građani imati na raspolaganju ulaskom u EU.

Već dugi niz godina problemi su isti i stalno se ponavljaju. Na žalost, nisu riješena, pogotovo kada je riječ o srpskoj zajednici, pitanja povratka, obnove, prava na zapošljavanje, prava na uporabu svog jezika i pisma, obrazovanje, očuvanje i obrazovne i kulturne autonomije... Sva ta pitanja nisu riješena na zadovoljavajući način, tako da su aktualni problemi i veliki izazov, ne samo za manjine, nego i za većinski narod. Ispunjavanje manjinskih prava ne može, neće i ne mora ugrožavati prava većinskog naroda, nego naprotiv. Stoga je nužno još aktivnije raditi na rješavanju svih otvorenih manjinskih pitanja.

Od usvajanja Ustavnog zakona o manjinama prošle je deset godina.

Zakonodavni okvir je dobro propisao određene stvari u zaštiti nacionalnih manjina, ali je u praksi situacija bitno drugačija. Činjenica je da se neka banalna pitanja poput dvojezičnosti ili izdavanja dokumenata na dva pisma - rješavaju godinama bez pravih rezultata. Između ostalih, razlog je i to da, iako su zakoni bili dobro napisani, nije bilo detaljno propisano kako će se oni provoditi i u kojim rokovima se neka prava moraju realizirati i ostvarivati. Svih ovih godina, na žalost, malo toga je implementirano u praksi, iako je

zakonodavna procedura sve to zadovoljavajuće predviđjela, ali primjene nema.

Odgovornost za to je na državnim institucijama, ali za poboljšanje položaja manjina puno toga moraju učiniti i same manjinske udruge.

Manjinske udruge i institucije moraju ostati aktivne, moraju biti ustrajne u svojim zahtjevima, ali i predlagati moguća rješenja u okviru zakona i propisa koji su na snazi. U javnosti moraju upozoravati državne institucije i preko medija vršiti pritisak da se neke stvari riješe, ali i obratiti se međunarodnim i institucijama EU i objasniti svima koliki su to sve problemi i koliko nam u životu znače. To je teret i manjinskim udrugama, ali i državi, jer će i nju netko pitati kako manjine mogu koristiti svoja prava i jesu li zadovoljni stupnjem konzumacije svojih prava. Manjine moraju biti uporne u svojim zahtjevima i ispunjenju svojih prava.

U tom pogledu su značajna, ali se nadam i realna očekivanja od ulaska Hrvatske u EU.

Po praksi koja je do sada bila prisutna unutar članica EU realno je očekivati bolju implementaciju zakona, vladavine prava, a to znači i bolje ostvarivanje manjinskih prava. Također, manjinska prava će biti dodatno osnažena i kroz djelovanje različitih institucija i mehanizama zaštite koje će svi građani imati na raspolaganju ulaskom u EU. Određena prava državne institucije će morati bolje implementirati, a sva otvorena pitanja brže rješavati na dobrobit svih građana, a ne samo manjina.

VLADIMIR BILEK, član Savjeta za nacionalne manjine i saborski zastupnik češke i slovačke nacionalne manjine

SMANJENJE PRORAČUNSKIH SREDSTAVA NE BI TREBALO UTJECATI NA FUNKCIONIRANJE MANJINSKIH UDRUGA I INSTITUCIJA

Vladimir Bilek

U uvjetima u kojima su se smanjila sredstva za gotovo sve institucije, možemo na neki način biti zadovoljni sredstvima koja su namijenjena za kulturnu autonomiju nacionalnih manjina i koja su u ovoj općoj besparici smanjena tek za nešto manje od 6 posto. Međutim,

novca bi trebalo biti ako se on bude trošio racionalno. Ono što je bio temeljni argument kod pregovaranja za ostvarivanje proračunskih sredstava jeste činjenica da su programi koje financira Savjet vrlo kvalitetni te ih je lakše braniti. A implementacija tih programa doprinosi pozitivnoj slici o položaju manjina što je vidljivo i iz izvješća Europske komisije.

Za funkcioniranje nacionalnih manjina u smislu održavanja školstva - njegovanje jezika i pisma i kulturne autonomije važna su proračunska sredstva. Stoga je djelatnost manjinskih udruga i institucija zadnjih nekoliko mjeseci prije svega bila usmjerena na ponajveći izvor prihoda - proračun Republike Hrvatske. Pripreme u tom pravcu započele su već u mjesecu svibnju, a

posebno treba pohvaliti rad manjinskih udruga koje su svojim kvalitetnim financijskim izvješćima pokazale kako se ulaganje u razvoj nacionalnih manjina u RH, višestruko vraća u pozitivnom smislu.

Sada je vrlo je važno pripremiti se za ulazak u Europsku uniju gdje će se svim nacionalnim manjinama, kao i ostalim građanima RH otvoriti nove mogućnosti. Na nama je da te mogućnosti iskoristimo najbolje što možemo.

A jedan od značajnijih načina da te mogućnosti optimalno iskoristimo je puna primjena našeg Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina od čijeg je donošenja prošlo punih deset godina. Zakon je donesen u pravo vrijeme, a po nekim svojim odredbama i rješenjima može se reći i da je ispred svog vremena. Mnoge stvari koje su bile njime definirane omogućile su jačanje pozicije nacionalnih manjina i njihovih prava u hrvatskom društvu, ali i miran suživot nakon Domovinskog rata. Upravo je to njegova najveća kvaliteta i doprinos. Tamo gdje se on poštivao vidio se određeni napredak, ali prostora za daljnji razvoj još uvijek ima. Istina, u nekim manjim segmentima Zakon će trebati podvrći nekim doradama i dopunama, prije svega i u kontekstu ulaska u EU, ali sami detalji koji će se mijenjati još se razmatraju u klubu zastupnika nacionalnih manjina.

Drugi važan kanal za uspješno ostvarivanje manjinske politike predstavlja Savjet za nacionalne manjine za kojeg smatram da je možda i najvažnije tijelo u smislu koordinacije manjinskih udruga. Posebno treba istaknuti i pohvaliti razrađene i kvalitetne kriterije koje Savjet ima u raspodjeli financijskih sredstava manjinskim udrugama, ali i metodologiju praćenja i valorizacije njihova rada. Sredstva se moraju trošiti namjenski i za svako neopravdano odstupanje podliježe se sankcijama. Transparentnost je zaista na zavidnom nivou. Uz pomoć Savjeta lakše se izboriti za proračunska sredstava namijenjena manjinama, ali isto kroz različite aktivnosti Savjeta doprinosi se boljem poštivanju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, ali i svih drugih zakona koji se odnose ili tangiraju manjinska prava.

Nedavno je održana sjednica Savjeta na kojoj su proračunska sredstva bila glavna tema. U uvjetima u kojima su se smanjila sredstva za gotovo sve institucije, možemo na neki način biti zadovoljni sredstvima koja su namijenjena za kulturnu autonomiju nacionalnih manjina i koja su u ovoj općoj besparici smanjena tek za nešto manje od 6 posto. Međutim, novca bi trebalo biti ako se on bude trošio racionalno. Ono što je bio temeljni argument kod pregovaranja za ostvarivanje proračunskih sredstava jeste činjenica da su programi koje financira Savjet vrlo kvalitetni te ih je lakše braniti. A implementacija tih programa doprinosi pozitivnoj slici o položaju manjina što je vidljivo i iz izvješća Europske komisije.

Za otprilike pola godine RH će postati članica Europske unije, a položaj nacionalnih manjina ovisit će prije svega o nama samima. Smatram da nacionalne manjine imaju izrazito pozitivan utjecaj na RH, ali ulaskom u EU otvaraju nam se veće mogućnosti suradnje na gospodarskom planu. Što se tiče financiranja udruga, to će ovisiti i o snalaženju njih samih u korištenju strukturnih i kohezijskih fondova. Na kraju, istakao bih da sva sredstva koja su manjine dobile kako za razvoj kulture, tako i za razvoj infrastrukture, ostaju kao temeljni kapital u RH te na taj način doprinose razvoju ukupne društvene sredine, a ne samo nacionalnih manjina.

UMJESTO 5,5% U DRŽAVNOJ UPRAVI JE ZAPOSLENO SAMO 3,41% PRIPADNIKA MANJINA

Nažalost posljednjih godina evidentan je trend opadanja udjela zaposlenih pripadnika nacionalnih manjina u tijelima državne uprave te je njihov udio još daleko od planiranih 5,5 posto. Uz to postoje značajne indikacije da se broj uposlenih "manjinaca" u državnoj upravi frizirao u pregovorima za ulazak u EU te članovi Savjeta za nacionalne manjine i saborski zastupnici nacionalnih manjina traže jasnu i točnu statistiku, a članove nacionalnih manjina pozivaju da bez ustezanja koriste svoja prava pri zapošljavanju.

Od 51.800 zaposlenih u tijelima državne uprave te stručnim službama i uredima Vlade Republike Hrvatske, samo je 1.789 pripadnika nacionalnih manjina, odnosno 3,41 posto od ukupnog broja zaposlenih. Savjet za nacionalne manjine, razumijevajući tešku situaciju u državi nastalu zbog ekonomske krize i velikog broja nezaposlenih, nikako ne može biti zadovoljan tim podatkom, rečeno je na jubilarnoj, 50-oj sjednici toga tijela.

Podsjetili su, naime, na činjenicu po kojoj je u ukupnom broju stanovnika Hrvatske udio manjina ukupno 7,41 posto, ali i ukazali na Plan prijama pripadnika nacionalnih manjina u državnu službu kojim se do 2014. godine u tijela državne uprave planira zaposliti ukupno 5,5 posto manjinskih pripadnika.

"Savršeno nam je jasno u kojoj je situaciji zemlja, no zabrinjava nas činjenica da je zastupljeno toliko malo pripadnika manjina. Situacija je malo bolja u jedinicama lokalne samouprave, jer u upravnim tijelima općina, gradova i županija od 576 jedinica njih 127 ima zastupljenost, odnosno zapošljava pripadnike nacionalnih manjina", istakao je predsjednik Savjeta za nacionalne manjine RH Aleksandar Tolnauer.

Nažalost, posljednjih godina evidentan je trend opadanja udjela zaposlenih pripadnika nacionalnih manjina u tijelima državne uprave. Dok je 2008. bilo 4,18 posto pripadnika nacionalnih manjina u ukupnom broju zaposlenih u državnoj upravi, a 2009. 4,22 posto godinu kasnije ta brojka prvo je pala na 3,35 posto, a onda se u 2011. zaustavila na 3,41 posto.

Činjenicu da je sve to još daleko od planiranih 5,5 posto priznaje i Boris Milošević, pomoćnik ministra uprave, no uz to upozorava na još neke propuste. Zbog pogrešno primijenjene metodologije za 2010. dobiven je netočan podatak!

"Prema podacima koji su više puta predstavljani na dan 31. prosinca 2010. godine od 52.978 ukupno zaposlenih službenika i namještenika u državnoj upravi bilo je 2.070 pripadnika manjina, odnosno 3,92 posto pripadnika manjina. Taj podatak nije točan. Pokušali smo utvrditi stvarno stanje i shvatili da primijenjena metodologija nije adekvatna, pa je stvarni broj zaposlenih pripadnika manjina na taj datum - 1.769 ili 3,35 posto. Podatak koji se odnosi na godinu kasnije odnosno 2011. je dobar podatak, dakle od 52.165 zaposlenih njih 1.779 je iz redova nacionalnih manjina, odnosno 3,41 posto", pojasnio je pomoćnik Milošević. Najavio je kako će se podaci o zapošljavanju pripadnika manjinskih zajednica ubuduće voditi transparentnije i po novoj metodologiji.

Takav je propust izazvao dodatno nezadovoljstvo i oštre kritike članova Savjeta za nacionalne manjine, konkretno manjinske zastupnike u Hrvatskom saboru.

"Podaci su poražavajući, a još smo na sve to imali puno lošiji rezultat nego što nam je predočeno. To su statistički podaci, pa znači da je netko vjerojatno lažirao statističke podatke. Pitanje je jesu li lažirani podaci kako bi nas netko sa strane ljepše gledao, konkretno mislim na EU. Ako je to bilo tako, zna se tko je potpisivao, pa me zanima hoće li netko odgovarati? To je ozbiljna stvar, no realnost je, nažalost, bila puno gora", upozorio je Vladimir Bilek, zastupnik češke i slovačke nacionalne manjine u Hrvatskom saboru.

I Furio Radin, zastupnik talijanske nacionalne manjine, podsjeća kako je broj pripadnika manjina u državnoj službi bio jedan od preduvjeta za ulazak u EU te da se za "navođenje lažnog podatka mora snositi i određene praktične konzekvence". Radin je stoga zatražio puno razjašnjenje ovog problema, ali i preciznu analizu kako bi se moglo točno znati kakvo je stanje u zapošljavanju manjina.

Saborski zastupnik srpske manjine Dragan Crnogorac upozorio je na zlouporabu i potencijalnu manipulativnost riječi "zastupljenost", navodeći kako to može značiti da određena manjina "može biti zastupljena i samo s jednom osobom čime je zadovoljen termin zastupljenosti". Istovremeno Crnogorac je posebno upozorio na probleme zapošljavanja u povratničkim sredinama gdje "zapošljavanja nema ili ga jako malo ima".

Članovi Savjeta za nacionalne manjine iskoristili su ovu važnu raspravu da još jednom apeliraju na pripadnike manjina da se kod zapošljavanja, bez bojazni i nelagode, pozovu na svoja zakonska prava i prednosti koja kao pripadnici nacionalnih manjina imaju kod ostvarenja prava na posao kako bi im ta mogućnost ubuduće "pomagala, a ne odmagala" pri zapošljavanju.

PODACI MINISTARSTVA UPRAVE O ZAPOSŁJAVANJU PRIPADNIKA NACIONALNIH MANJINA*

Prema ažuriranim podacima iz evidencije Ministarstva uprave, na dan 31. prosinca 2011. godine u tijelima državne uprave te stručnim službama i uredima Vlade Republike Hrvatske bilo je zaposleno ukupno 52.165 službenika i namještenika, od kojih su njih 2.070 ili 3,92% bili pripadnici nacionalnih manjina. Iz navedenih je podataka razvidno da je u razdoblju od godinu dana (31. prosinca 2010. do 31. prosinca 2011.) ukupan broj zaposlenih državnih službenika i namještenika u tijelima državne uprave te stručnim službenim i uredima Vlade Republike Hrvatske smanjen za 633 ili za 1,20%. Istovremeno, broj zaposlenih službenika i namještenika iz reda pripadnika nacionalnih manjina je smanjen za njih 291, odnosno za oko 0,50% u ukupnom broju zaposlenih.

Prema podacima od 31. prosinca 2011. godine od službenika i namještenika iz reda pripadnika nacionalnih manjina u navedenim je tijelima najviše zaposleno Srba - 1.267, koji čine 2,43% ukupnog broja zaposlenih; zatim Mađara - 89, koji čine 0,10% zaposlenih; Čeha - 79, koji čine 0,15% zaposlenih; Bošnjaka - 70, koji čine 0,13% zaposlenih; Talijana - 56, koji čine 0,10% zaposlenih; Slovenaca - 54, koji čine 0,10% zaposlenih; te Albanaca - 18, koji čine 0,04% zaposlenih. U navedenim su tijelima zaposlena su i dva pripadnika romske nacionalne manjine, koji čine 0,004% od ukupnog broja zaposlenih službenika i namještenika.

*Iz redovitog godišnjeg Izvješća Vlade RH o provedenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i utrošku sredstava osiguranih u državnom proračunu RH za 2011. godinu za potrebe nacionalnih manjina. Izvješće je prihvaćeno na 5. sjednici Hrvatskog sabora 26. 10. 2012.

Poruke Europske komisije: ZAPOSŁJAVATI PRIPADNIKE MANJINA, JAČATI DUH TOLERANCIJE, BORITI SE PROTIV DISKRIMINACIJE I RAZVIJATI UVIJETE ZA ODRŽIVI POVRATAK IZBJEGLICA*

NASTAVITI JAČATI ZAŠTITU MANJINA, PUTEM UČINKOVITE PROVEDBE USTAVNOG ZAKONA

Nastavlja se provedba Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina. Osam članova Sabora koji predstavljaju nacionalne manjine izabrano je u prosincu 2011. godine. Vlada je poduzela određene korake za provedbu plana iz svibnja 2011. za zapošljavanje manjina za razdoblje 2011.-2014.. Razina zapošljavanja manjina u državnoj upravi i pravosuđu i dalje ne ispunjava zahtjeve postavljene Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina. Iako se to može djelomično objasniti relativno niskim novim zapošljavanjem zbog opće gospodarske krize, više je napora potrebno uložiti u provedbu ovog plana, uključujući povećane napore u nadzoru.

Hrvatska također treba nastaviti njegovati duh tolerancije prema manjinama, posebno Srbima te nastaviti poduzimati primjerene mjere zaštite onih koji bi mogli i dalje biti podvrgnuti prijetnjama ili diskriminirajućim, neprijateljskim ili nasilnim radnjama. Romska manjina suočava se s posebno teškim uvjetima života, a izazovi su i dalje u područjima obrazovanja, socijalne zaštite, zdravstvene zaštite, zapošljavanja i pristupa osobnim dokumentima.

NASTAVITI RJEŠAVATI NERIJEŠENA PITANJA POVRATKA IZBJEGLICA

Nastavlja se, iako sporije, provedba programa stambenog zbrinjavanja povratnika. Na temelju plana iz ožujka 2011. godine za rješavanje oko 2.350 preostalih zahtjeva, do kolovoza 2012. godine riješeno ih je 259, od kojih je 139 obitelji već preuzelo ključeve. Do kolovoza 2012. izdano je 1.305 pozitivnih rješenja o stambenom zbrinjavanju iznad zadanih pragova. 106 zahtjeva za stambenu obnovu još se obrađuje. Nastavljena je provedba odluke o konvalidaciji mirovinskih prava. Hrvatska je također sa svojim susjedima nastavila sudjelovanje u Sarajevskom procesu u kojem je ostvaren napredak, posebno u odnosu na Regionalni projekt stambenog zbrinjavanja. Provedba novih mogućnosti kupnje po povlaštenim uvjetima za korisnike programa stambenog zbrinjavanja ostvarena je u ograničenom opsegu, a u odnosu na 15 slučajeva neovlaštenih ulaganja nije bilo značajnijeg napretka. Potreban je daljnji razvoj uvjeta za održivi povratak izbjeglica.

*Izvaci iz SVEOBUHVAATNOG IZVJEŠĆA EUROPSKE KOMISIJE O PRAĆENJU PRIPREMLJENOSTI HRVATSKE ZA ULAZAK U EU (listopad 2012.).

VAŽNOST REGISTRACIJE VIJEĆA I PREDSTAVNIKA NACIONALNIH MANJINA

Izbornu proceduru treba završiti upisom u Registar

• Podsjetnik

Registracija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave uređena je Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina (NN, br. 155/02, 47/10, 80/10 i 93/11), Zakonom o Registru vijeća, koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina (NN, br. 80/11 i 34/12) i Pravilnikom o obliku, sadržaju i načinu vođenja Registra vijeća, koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina te obrascima za upis i izdavanje isprava (NN, br. 106/11).

Po održavanju izbora za članove vijeća i predstavnike nacionalnih manjina 10. srpnja 2011., temeljem rezultata izbora, 273 vijeća i 169 predstavnika nacionalnih manjina postali su subjekti upisa u Registar vijeća, koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina (u nastavku: Registar).

Zahtjev za upis vijeća nacionalne manjine u Registar podnosi predsjednik vijeća, dok zahtjev za upis predstavnika nacionalne manjine podnosi izabrani predstavnik osobno.

Zahtjev za upis u Registar podnosi se Ministarstvu uprave, na obrascu koji je propisan spomenutim Pravilnikom (Obrazac 1) i koji je dostupan na web-stranici Ministarstva uprave - www.uprava.hr. Zahtjevu za upis u Registar vijeća nacionalne manjine prilažu se, u dva originalna ili javno-bilježnički ovjerena primjerka, dokaz o izboru vijeća, zapisnik s konstituirajuće sjednice vijeća, odluka o izboru predsjednika i zamjenika predsjednika vijeća, statut te pristojba u iznosu od 70,00 kn. Predstavnik nacionalne manjine zahtjevu prilaže dokaz o izboru i pristojbu u iznosu od 70,00 kn.

• Upis u Registar

Registar je uspostavljen u studenom 2011. godine i vodi se u elektroničkom obliku. Početak upisa vijeća i predstavnika u Registar obilježile su određene poteškoće, složenost, neujednačenost i sporost u postupku zbog čega je, u ožujku 2012. godine, izrađen prijedlog izmjena i dopuna Zakona o Registru. Dinamika upisa i izdavanja rješenja o upisu je, međutim, ovisila i o dinamici zaprimanja zahtjeva za upis te o njihovoj urednosti.

Prema podacima Ministarstva uprave predstavljenim na savjetovanju za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina u Požezi, 21. studenoga 2012. do 20. studenoga 2012. godine (???!?!), možda: od 21. studenog 2011. do...) u Registar je upisano ukupno

Bez upisa u Registar i stjecanja statusa pravne osobe, iako izabrano i konstituirano, vijeće nacionalne manjine ostaje pravno "nepriznato" te može ostati bez financijskih potpora, a može mu biti osporeno i pravo obavljanja njegovih poslova u manjinskoj i lokalnoj samoupravi. Isto se odnosi i na neregistriranog predstavnika nacionalne manjine.

221 izabrano vijeće i 137 izabranih predstavnika nacionalnih manjina. Predstavnici Ministarstva navode da su, unatoč početnim tehničkim i nekim drugim poteškoćama, svi uredno podneseni zahtjevi riješeni te da su svim podnositeljima takvih zahtjeva izdana rješenja o upisu u Registar. Razlozi zbog kojih preostala 52 vijeća i 32 predstavnika nacionalnih manjina nisu registrirani su, ili podnošenje neurednog zahtjeva, ili nepodnošenje zahtjeva za upis u Registar.

Kako bi se omogućio i ubrzao postupak registracije svih izabranih vijeća i predstavnika nacionalnih manjina Ministarstvo uprave je tijekom 2012. godine, izravnim kontaktima s podnositeljima zahtjeva za upis u Registar ili putem općina, gradova i županija, pozivalo vijeća i predstavnike koji su podnijeli neuredne zahtjeve ili koji nisu podnijeli zahtjeve da uočene nedostatke isprave ili da zahtjeve nadopune nedostajućim prilogima, odnosno da zahtjeve podnesu u najkraćem mogućem roku. Upis subjekata upisa u Registar bila je redovita tema i predmet rasprave na regionalnim savjetovanjima i seminarima za članove vijeća i predstavnike nacionalnih manjina te predstavnike općina, gradova i županija koje su krajem 2011. i u 2012., u okviru provedbe mjera iz Akcijskog plana za provedbu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina za razdoblje 2011. - 2013., organizirali Ministarstvo uprave i Akademija lokalne demokracije, odnosno Ured Vlade Republike Hrvatske za nacionalne manjine i ljudska prava i Savjet za nacionalne manjine.

Za očekivati je da bi se postupak registracije vijeća i predstavnika nacionalnih manjina mogao, u najvećoj mogućoj mjeri, završiti do kraja 2012. To, međutim, ne znači da će sva izabrana vijeća i svi izabrani predstavnici nužno biti upisani u Registar tijekom aktualnog mandata, odnosno do narednih izbora. Naime, vijeća i predstavnici koji ni u predstojećem razdoblju ne podnesu uredne zahtjeve za upis u Registar neće ispuniti zakonom propisane uvjete za registraciju i neće biti registrirani. Problem nemogućnosti podnošenja i neispunjavanja uvjeta za podnošenje urednog zahtjeva za upis u Registar se, prije svega, odnosi na vijeća nacionalnih manjina koja se nakon održanih izbora nisu uspjela konstituirati.

• Razlozi i značaj upisa u Registar

Upis vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u Registar propisan je zakonom. Zakonom, međutim, nisu propisane sankcije za slučaj da vijeće ili predstavnik ne podnese zahtjev za upis u Registar, odnosno da ne ispuni uvjete za registraciju i da ne bude registrirano, odnosno registriran. Iz toga se neizravno može zaključiti da je zakonom uređeno pravo, ali ne i obveza registracije

izabranog vijeća i predstavnika nacionalne manjine. Time je, dakle, neizravno ostavljena mogućnost da izabrano vijeće ili predstavnik nacionalne manjine ne budu upisani u Registar što, bez obzira na nepostojanje sankcija, može imati negativne posljedice po njihov rad i djelovanje.

Naime, zakonom je propisano da vijeće nacionalne manjine ima status neprofitne pravne osobe, a taj status stječe upisom u odgovarajući registar kojeg vodi Ministarstvo uprave. Stjecanje pravne osobnosti vijeća nacionalne manjine, odnosno upis u Registar predstavnika nacionalne manjine predstavlja pretpostavku za ostvarivanje njihovih zakonom uređenih prava i obveza, odnosno za njihov rad i djelovanje sukladno odgovarajućim odredbama zakona.

Konkretno, bez upisa u Registar i stjecanja statusa pravne osobe, iako izabrano i konstituirano, vijeće nacionalne manjine može ostati pravno "neprepoznato" i "nepriznato" od strane državnih i lokalnih tijela i drugih institucija te mu se mogu osporavati institucionalni legitimitet i pravo obavljanja poslova savjetodavnog tijela u jedinici samouprave za područje koje je izabrano. Isto se odnosi i na neregistriranog predstavnika nacionalne manjine.

Registracija vijeća i predstavnika nacionalne manjine predstavlja pretpostavku i za ostvarivanje prava na financiranje njihovog rada iz sredstava proračuna jedinice samouprave, kao i na ostvarivanje sredstava za ostvarivanje određenih programa vijeća i predstavnika koja se mogu osigurati u državnom proračunu Republike Hrvatske. Tako je npr. Odlukom Vlade Republike Hrvatske o financiranju programa vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u jedinicama lokalne samouprave u 2012. (NN, br. 119/12), kojom je utvrđeno pravo na financiranje programa vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u jedinicama lokalne samouprave koje spadaju u područja slabije ekonomske razvijenosti, uređeno da će se raspoloživa sredstva, putem jedinica lokalne samouprave, doznačiti vijećima i predstavnicima nacionalnih manjina koji su podnijeli uredne zahtjeve za upis u Registar i koji su u Registar upisani do zaključno 12. studenoga 2012.

Također, između ostalog, neregistriranom vijeću i predstavniku neće biti priznat ni mogući status osnivača koordinacije ili koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina.

Dakle, sve prethodno navedeno upućuje na razloge i potrebu da sva još uvijek neregistrirana vijeća i neregistrirani predstavnici nacionalnih manjina poduzmu žurne mjere s ciljem upisa u Registar i, time, opravdaju razlog svog izbora i ispunjavanje cilja svog postojanja.

IZMJENE I DOPUNE KRITERIJA ZA UTVRĐIVANJE FINACIJSKE POTPORE TE METODOLOGIJE PRAĆENJA OSTVARIVANJA PROGRAMA UDRUGA I USTANOVA NACIONALNIH MANJINA*

O D L U K A O IZMJENAMA I DOPUNAMA KRITERIJA ZA UTVRĐIVANJE FINACIJSKE POTPORE ZA PROGRAME NEVLADINIH UDRUGA I USTANOVA NACIONALNIH MANJINA

Članak 1.

U Kriterijima za utvrđivanje financijske potpore za programe nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina ("Narodne novine" broj 129/2009) u poglavlju "Posebni kriteriji" točke 7., 8., 9., 11. i 13. mijenja se i glase:

"7. Raspoređena sredstva za sufinanciranje programa doznačivat će se mjesečno po 1/12, na temelju sklopljenih ugovora i kontinuirane analize Stručne službe Savjeta za nacionalne manjine, pri čemu će se voditi računa da li se programi ostvaruju planiranom dinamikom."

"8. Udruge i ustanove nacionalnih manjina su obvezne vratiti akontacije i novčana sredstva za programe koji nisu ostvareni ili su djelomično ostvareni razmjerno neizvršenom dijelu a u slučaju da se sredstva ne vrate daljnje financiranje te udruge i ustanove se obustavlja. Sredstva iz Državnog proračuna za odobrene programe ne mogu se prenositi u sljedeću godinu i mora se izvršiti povrat u Državni proračun."

"9. Udruge i ustanove čiji se programi sufinanciraju iz Državnog proračuna Republike Hrvatske putem Savjeta za nacionalne manjine obvezne su Savjetu za nacionalne manjine podnositi tromjesečno, polugodišnje i godišnje izvješće o radu i izvršenju programa s financijskim izvješćem prema Metodologiji praćenja ostvarivanja programa nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina."

"11. Udruge i ustanove kojima je odobreno sufinanciranje programa, a koje odbiju dodijeljena novčana sredstva i ne potpišu ugovor, gube pravo na financiranje putem Savjeta za nacionalne manjine za sljedeće dvije godine, a akontacijska sredstva moraju vratiti u Državni proračun.

Prijave programa udruga i ustanova nacionalnih manjina koja nisu izvršile svoje obaveze prema Savjetu za nacionalne manjine i prema drugim tijelima državne uprave, nad kojima je u tijeku istražni postupak ili se provodi ovrha, neće se uzeti u razmatranje prilikom donošenja Odluke o rasporedu sredstva.

"13. U ocjenjivanju predloženih programa primjenjivat će se Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina ("Narodne novine" br. 155/2002;47/2010 i 80/2010), "Kodeks pozitivne prakse, standarda i mjerila za ostvarivanje financijske potpore programima i projektima udruga" ("Narodne novine" br. 16/07), Zakon o fiskalnoj odgovornosti ("Narodne novine" br. 139/2010), Zakon o proračunu ("Narodne novine" br. 87/2008), Uredba o računovodstvu neprofitnih organizacija ("Narodne novine" br. 10/08), Uredbi o izmjenama i dopunama uredbe o računovodstvu neprofitnih organizacija ("Narodne novine" br. 07/09), Zakon o porezu na dobit i Zakon o porezu na dohodak ("Narodne novine" br. 117/04), Zakona o porezu na dodanu vrijednost ("Narodne novine" br. 47/95)".

Članak 2.

U poglavlju "Posebni kriteriji" iza točke 13., dodaju se točke 14. i 15., koje glase:

"14. Udruge i ustanove nacionalnih manjina koje podnose prijave programa na Javni poziv za sufinanciranje putem Savjeta za nacionalne manjine za koje se utvrdi da svojim radom i aktivnostima potiču netolerantnost unutar svoje nacionalne manjine, prema drugim nacionalnim manjinama i pripadnicima većinskog naroda, te za koje se utvrdi da u javnosti iznose neproverjene i netočne informacije o pitanjima vezanim za ostvarivanje programa za kulturnom autonomijom unutar svoje i drugih nacionalnih manjina i radu Savjeta za nacionalne manjine, neće se uzeti u razmatranje i gube pravo na prijavu programa na Javni poziv Savjeta za nacionalne manjine u roku od 3 godine."

"15. Izvršenje programa kao i novčana sredstva iz Državnog proračuna odobrena Odlukom Savjeta za nacionalne manjine za provođenje programa kulturne autonomije, udruge i ustanove nacionalnih manjina ne

mogu prenositi na treće osobe koje nisu navedene u Odluci Savjeta za nacionalne manjine."

O D L U K A O IZMJENAMA I DOPUNAMA METODOLOGIJE PRAĆENJA OSTVARIVANJA PROGRAMA NEVLADINIH UDRUGA I USTANOVA NACIONALNIH MANJINA

Članak 1.

U Metodologiji praćenja ostvarivanja programa nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina ("Narodne novine" br. 129/2009) točka "IV. OPĆI PROGRAMSKI (REŽIJSKI) TROŠKOVI" mijenja se i glasi:

IV. OPĆE ODREDBE OPĆE IZVJEŠĆE O RADU I OSTVARIVANJU CJELOVITOG PROGRAMA

Osim posebnih izvješća o radu i ostvarivanju programa navedenih u točkama I. do III. ove Metodologije, udruge i ustanove podnose i izvješće o radu i ostvarivanju programa udruge i ustanove u cjelini, s posebnim naglaskom na:

- članstvo (broj, odziv na programe, članarinu i slično),
- tijela upravljanja (broj sjednica i odaziv, održavanje skupštine, osnovne teme raspravljanja, izvršenje zaključaka i slično),
- rad ogranka (ako postoje),
- odnos lokalne samouprave, a napose vijeća i predstavnika dotične nacionalne manjine
- radni prostor,
- financiranje udruge i ustanove
- te sve ostalo što se smatra bitnim za rad udruga i ustanova.

Kao prilog Izvješća o radu i ostvarivanja programa obavezno se popunjavaju propisani obrasci Savjeta za nacionalne manjine, prema Odluci Savjeta o rasporedu sredstva iz Državnog proračuna.

FINACIJSKO IZVJEŠĆE

Osim posebnih financijskih izvješća navedenih u točkama I. do III. ove Metodologije, udruge i ustanove podnose financijsko izvješće o ostvarivanju programa u cjelini.

Kao prilog financijskih izvješća obavezno se popunjavaju propisani obrasci Savjeta za nacionalne manjine.

Na udruge i ustanove nacionalnih manjina koje se sufinanciraju putem Savjeta za nacionalne manjine iz Državnog proračuna primjenjuje se Zakon o fiskalnoj odgovornosti ("Narodne novine" br. 139/2010), Zakon o proračunu ("Narodne novine" br. 87/2008), Uredba o računovodstvu neprofitnih organizacija ("Narodne novine" br. 10/08), Uredbi o izmjenama i dopunama uredbe o računovodstvu neprofitnih organizacija ("Narodne novine" br. 07/09), Zakon o porezu na dobit i Zakon o porezu na dohodak ("Narodne novine" br. 117/04), Zakona o porezu na dodanu vrijednost ("Narodne novine" br. 47/95).

Odobrena financijska sredstva za pojedine programe mogu se utrošiti isključivo za ostvarenje tih programa, a Savjet za nacionalne manjine će s ovlaštenim predstavnicima udruga i ustanova o tomu zaključiti poseban ugovor.

Kao instrument osiguranja plaćanja udruge i ustanove nacionalnih manjina dostavljaju bjanko zadužnicu kao prilog uz ugovor i BON-2.

Tijekom godine, iznimno, u za to opravdanim slučajevima, udruge i ustanove mogu zatražiti prenamjenu sredstava u okviru istog programa, o čemu na vrijeme podnose zahtjev Savjetu za nacionalne manjine.

Za kontinuirano praćenje ostvarivanja programa udruga i ustanova, Savjet za nacionalne manjine može osnivati radne skupine te angažirati financijske i druge stručnjake.

Stručna služba Savjeta za nacionalne manjine provodit će terenske izvide kod udruga i ustanova nacionalnih manjina radi utvrđivanja ostvarivanja programa i namjenskog utroška sredstava.

Udruge i ustanove čiji se programi sufinanciraju iz Državnog proračuna Republike Hrvatske putem Savjeta

za nacionalne manjine obvezne su Savjetu za nacionalne manjine podnositi tromjesečno, polugodišnje i godišnje izvješće o radu i izvršenju programa s financijskim izvješćem. Prema ovoj Metodologiji u pravitku izvješća obavezno se dostavljaju preslike odgovarajuće financijske dokumentacije (virmani, isplatne liste, uplatnice, računi i slično) kojom se opravdava ukupni iznos dobivene financijske potpore za realizaciju programa u izvještajnom razdoblju. Dostavljeno potpuno izvješće za prethodno razdoblje, s obaveznim priložima skladno propisima i ovom Metodologijom uvjet je nastavka sufinanciranja programa u idućem razdoblju.

Udruge i ustanove nacionalnih manjina koje ne dostave izvješće o radu i utrošku sredstava iz Državnog proračuna, dostave nepotpuno izvješće ili ih ne dostave u propisanom roku, ili ne opravdaju namjenski utrošak sredstava za odobrene programe, ili se ne pridržavaju u skladu s odredbama Kriterija i Metodologije Savjeta i Zakona o Državnom proračunu ("Narodne novine" br. 87/2008) obustavit će se daljnje financiranje, a primljena sredstva moraju vratiti u Državni proračun i gube pravo na sufinanciranje putem Savjeta za nacionalne manjine u roku od 3 godine.

U slučaju sumnji na nepravilnosti i nezakonitosti u radu udruga i ustanova nacionalnih manjina Stručna služba Savjeta za nacionalne manjine će o tome obavijestiti Proračunski nadzor i sva nadležna tijela državne uprave i obustaviti daljnje financiranje do okončanja postupka.

Izvršenje programa pratit će Savjet za nacionalne manjine i Stručna služba Savjeta za nacionalne manjine.

U slučaju da programi ne budu ostvareni ili budu djelomično ostvareni, nositelji su dužni vratiti sredstva u iznosu koji nije izvršen za ugovoreno vremensko razdoblje u Državni proračun Republike Hrvatske. Novčana potpora koja nije utrošena za odobrene programe do kraja kalendarske godine ne mogu se prenijeti u iduću godinu.

Udruge i ustanove nacionalnih manjina sufinanciranih putem Savjeta za nacionalne manjine za koje se utvrdi da svojim radom i aktivnostima potiču netolerantnost unutar svoje nacionalne manjine, prema drugim nacionalnim manjinama i pripadnicima većinskog naroda te za koje se utvrdi da u javnosti iznose neproverjene i netočne informacije o pitanjima vezanim za ostvarivanje programa za kulturnom autonomijom unutar svoje i drugih nacionalnih manjina i radu Savjeta za nacionalne manjine, obustavit će se daljnje financiranje i gube pravo na prijavu programa na Javni poziv Savjeta za nacionalne manjine u roku od 3 godine.

U slučaju da Udruga i ustanova nacionalnih manjina nije izvršila svoje obaveze prema Savjetu za nacionalne manjine, drugim tijelima državne uprave, ili se provodi ovrha, obustavit će se daljnje financiranje iz Državnog proračuna i gubi pravo na sufinanciranje putem Savjeta za nacionalne manjine u roku od 3 godine.

Ako je u tijeku istražni postupak obustavlja se daljnje financiranje udruge ili ustanove nacionalnih manjina iz Državnog proračuna putem Savjeta za nacionalne manjine do okončanja istražnog postupka.

*Zbog značajnih novina u financiranju projekata i programa nacionalnih manjina donosimo odluke o izmjenama i dopunama kriterija i metodologije za financiranje i praćenje ostvarivanja programa udruga i ustanova nacionalnih manjina koje je Savjet za nacionalne manjine usvojio na svojoj 42. sjednici održanoj 9. lipnja 2011. godine (odluke su i do sada bile dostupne na web stranici Savjeta www.nacionalne-manjine.info).

**INSTITUT
STINE**

Šetaliste Bačvice 10, 21000 SPLIT, Croatia
tel./fax: ++385/21/321-421, 488-945
e-mail: stina@st.t-com.hr, stina@zamir.net
web stranica: www.stina.hr
Odgovorni urednik: Stojan Obradović